

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

KRAJOWY STANDARD KOMPETENCJI ZAWODOWYCH

**Pozłotnik
(731606)**

Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

Publikacja opracowana w ramach projektu systemowego pn. „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”. Priorytet I PO KL, Działanie 1.1

Krajowy standard kompetencji zawodowych Pozłotnik (731606)

© Copyright by Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonane za podaniem źródła

ISBN 978-83-7951-000-9 (całość)

ISBN 978-83-7951-231-7 (231)

Nakład 1000 egz.

Publikacja bezpłatna

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

00-697 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 65/79, tel. (22) 237-00-00, fax (22) 237-00-99

e-mail: sekretariat@crzl.gov.pl <http://www.crzl.gov.pl>

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – Państwowego Instytutu Badawczego

26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (48) 364-42-41, fax (48) 364-47-65

e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

Spis treści

1. Dane identyfikacyjne zawodu	4
1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach	4
1.2. Notka metodologiczna i autorzy	4
2. Opis zawodu	6
2.1. Synteza zawodu	6
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu	6
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	6
2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu	7
2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/walidacji kompetencji	8
2.7. Zadania zawodowe	8
2.8. Wykaz kompetencji zawodowych	9
2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK	9
3. Opis kompetencji zawodowych	10
3.1. Planowanie i organizowanie pracy pozłotniczej Kz1	10
3.2. Wykonywanie prac pozłotniczych i zabezpieczających na pozłocie Kz2	11
3.3. Kompetencje społeczne KzS	12
4. Profil kompetencji kluczowych	13
5. Słownik	14

1. Dane identyfikacyjne zawodu

1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach

Według Klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy (KZiS 2010):

731606 Pozłotnik

Grupa wielka 7 – Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (w Międzynarodowej Klasyfikacji Standardów Edukacyjnych ISCED 2011 – poziom 3).

Grupa elementarna 7316 – Szyldziarze, grawerzy i zdobnicy ceramiki, szkła i pokrewni (w Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie 7316 Sign writers, decorative painters, engravers and etchers).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

Sekcja R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, Dział 90. Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką, Grupa 90.03. Artystyczna i literacka działalność twórcza.

1.2. Notka metodologiczna i autorzy

Opis standardu kompetencji zawodowych wykonano na podstawie: analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz głównie wyników badań analitycznych na 15 stanowiskach pracy w 15 przedsiębiorstwach (mikro – 15, w tym usługowe – 15), przeprowadzonych w lutym i marcu 2013 r.

Zespół Ekspercki:

- Agata Sapińska – „Anbert” Studio Dekoracji Okien i Wnętrz w Aleksandrowie Łódzkim,
- Dariusz Bergier – „Portal” Sp. z o.o. Pracownia Konserwacji i Rekonstrukcji Mebli Historycznych w Tuszynie,
- Alicja Brewińska-Walaszczyk – Pracownia Oprawy Obrazów „Studio Rama” w Łodzi,
- Barbara Kapruziak – Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego w Łodzi.

Ewaluatorzy:

- Stanisław Wieciński – Wyrób i Renowacja Stylowych Ram, Oprawa Obrazów w Warszawie,
- Ludomir Domański – „RAMY – Domański” we Wrocławiu.

Recenzenci:

- Michał Masorz – „Meander” Pracownia Konserwacji Zabytków w Gdyni,
- Zuzanna Stoińska-Szozda – Studio Art. Sztuki i Konserwacji DOT w Warszawie.

Komisja Branżowa (zatwierdzająca):

- Leokadia Świdorska-Trebel (przewodnicząca) – Ogólnopolska Komisja Rzemiosł Artystycznych Związku Rzemiosła Polskiego w Warszawie,
- Krystyna Stachera – Izba Rzemieślnicza w Opolu,
- Wanda Stawarz – Cech Rzemiosł Różnych w Prudniku,
- Romuald Wojtkowiak – Federacja Związków Zawodowych „Metalowcy” w Warszawie.

Data zatwierdzenia:

- 08.10.2013 r.

2. Opis zawodu

2.1. Synteza zawodu

Pozłotnik powleka powierzchnie z dowolnego materiału cienką warstwą różnych metali.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu

Pozłotnik jest zawodem rzemieślniczo-artystycznym. Celem pracy pozłotnika jest powlekanie cienką warstwą metalu (szlachetnego, aluminium itp.) przedmiotów użytkowych i wyrobów artystycznych wykonanych z dowolnego materiału, np. drewna, gipsu, sztukaterii, kamienia, metalu, w celu podniesienia ich walorów dekoracyjnych. Zadaniem pozłotnika jest ustalenie zakresu prac na podstawie dokumentacji fotograficznej, wizji lokalnej lub oględzin przedmiotu do pozłacania. Decyduje on o wyborze materiałów do wykonania bazy pod pozłotę i samej pozłoty oraz dobiera narzędzia i metody wykonania prac pozłotniczych. Jego obowiązkiem jest zachowanie zasad technologicznych i przestrzeganie norm jakościowych. Do jego zadań należy również przygotowanie i sporządzenie stosowanych, komponentów w pozłotnictwie. Pozłotnik wykonuje nową (pierwotną) pozłotę, retuszuje ją i zabezpiecza, ale może się również zajmować zdejmowaniem wcześniejszych przemalowań pozłoty, albuminu, wtórnych pozłoczeń, werniksu z powierzchni pozłoty oraz uzupełniać braki i dokonywać rekonstrukcji pozłoty.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Miejscem pracy pozłotnika jest pracownia pozłotnicza lub konserwatorska. Pozłotnik może być zatrudniony także w zakładzie ramiarskim, w wyspecjalizowanej firmie malarskiej oraz w pracowni sztukatorskiej. Ważne jest planowanie i organizowanie procesów technologicznych zgodnie z wymaganiami sztuki pozłotniczej, zasadami i przepisami BHP. Do przygotowania podłoża i gruntu pozłotnik stosuje pędzle, szpachle, pumeks i papiery ścierne; do szlifowania powierzchni profilowanych i rzeźbionych stosuje gładziki – dłuta o różnych kształtach. W pracy pozłotnika stosowane są również: poduszki pozłotnicze i noże pozłotnicze (do krojenia płatków – cienkich warstw metalu), nastrzelacze, czyli pędzle pozłotnicze (do przenoszenia płatków na pozłacany obiekt) oraz agaty pozłotnicze (gładziki do polerowania pozłoty). Pozłotnik w swojej pracy użytkuje również maszyny: szlifierki, walcarki

oraz różne materiały: pokosty, kredę, bejce, szelaki, materiały ściernie, kamienie polerskie, kleje, mixtiony. Pozłotnik pracuje samodzielnie (najczęściej) lub w zespole. Pracę charakteryzują stałe czynności, jednak ze względu na różnorodność połączanych powierzchni należy odpowiednio dostosowywać parametry procesu technologicznego. Zagrożeniem jest możliwe zwyrodnienie kręgosłupa związane z wykonywaniem zadań zawodowych w wymuszonej pozycji.

2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu

Pozłotnik powinien mieć dobry wzrok ze względu na konieczność oceny stanu powierzchni przeznaczonej do pozłacania (możliwa korekcja słabego wzroku za pomocą okularów), sprawny zmysł dotyku, powinien być sprawny ruchowo i mieć dobrą koordynację wzrokowo-ruchową. Bardzo ważna jest zdolność koncentracji i podzielność uwagi. Pozłotnik powinien być dokładny, rzetelny i cierpliwy oraz dbać o czystość i porządek. Specyfika zawodu wymaga także zdolności manualnych i poczucia estetyki oraz predyspozycji technicznych i artystycznych. W związku z koniecznością wykonywania precyzyjnej i jednocześnie długotrwałej, zmuśnej pracy, przeciwwskazaniem do wykonywania zawodu pozłotnika jest niezdolność do ruchów, nadpobudliwość psycho-ruchowa, brak wytrwałości i trudności z koncentracją podczas realizacji zadań wymagających dłuższego zaangażowania. Przeciwwskazaniem do wykonywania zawodu jest znaczna wada wzroku oraz schorzenia układu oddechowego i skłonność do alergii na skutek kontaktu z różnymi substancjami chemicznymi. Ze względu na mogącą sporadycznie wystąpić konieczność wykonania prac pozłotniczych na wysokości (np. prace w kościołach, przy elementach niedających się zdemontować) przeciwwskazaniem do wykonywania tego zawodu może być lęk wysokości. W zawodzie istnieje możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych – niedosłyszących, głuchoniemych lub z dysfunkcją ruchową kończyn dolnych.

2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Zawodu pozłotnika można nauczyć się u mistrza cechowego. Kompetencje w zawodzie pozłotnika można potwierdzić, zdając w organizacjach rzemieślniczych egzamin czeladniczy (po minimum 2 latach nauki) lub mistrzowski (po spełnieniu koniecznych warunków). Pozłotnikiem może zostać absolwent szkoły artystycznej o profilu plastycznym po ukończeniu szkolenia praktycznego lub po przyuczeniu do zawodu na stanowisku pracy.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/ walidacji kompetencji

Pozłotnik może podnosić kompetencje, uczestnicząc w kursach specjalistycznych organizowanych przez konserwatorów dzieł sztuki lub renowatorów zabytków architektury. Po ich ukończeniu może otrzymać zaświadczenie, dyplom lub certyfikat. Pozłotnik może doskonalić swoje umiejętności w zakładzie introligatorskim (złożenie liter na grzbietach książek), w wytwórniach listew ramiarskich (pozłotnik listwiarz), w pracowniach artystycznych zajmujących się ramami stylowymi i restauracją ram antycznych (pozłotnik ramiarz), w zakładzie kamieniarskim (litrernictwo na nagrobkach), w pracowniach malarskich wykonujących złożenia w obiektach sakralnych, w pracowniach restauratorów zabytków oraz w pracowniach ceramiki ozdobnej i ręcznego zdobienia porcelany. Pozłotnik może uczestniczyć w imprezach wystawienniczych. Absolwent szkoły średniej może kontynuować kształcenie w wyższej uczelni artystycznej. Pozłotnik może podjąć pracę w zawodach pokrewnych, np.: 731609 Zdobnik ceramiki; 731610 Zdobnik szkła.

2.7. Zadania zawodowe

- Z1. Ocenianie stanu powierzchni przeznaczonej do pozłocenia (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z2. Ustalanie zakresu prac i kolejności etapów na podstawie dokumentacji fotograficznej, wizji lokalnej lub oględzin (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z3. Dobieranie rodzajów materiałów, środków chemicznych, narzędzi i metod wykonania prac pozłotniczych (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z4. Przygotowywanie powierzchni do pozłacania (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z5. Uzupełnianie ubytków w powierzchni przeznaczonej do pozłoty (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z6. Złożenie powierzchni (drewno, gips, sztukateria, kamień, metal i inne materiały) (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z7. Zabezpieczanie pozłacanej powierzchni w zależności od użytych materiałów (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z8. Organizowanie stanowiska pracy zgodnie z zasadami i przepisami BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).

2.8. Wykaz kompetencji zawodowych

Kz1 – Planowanie i organizowanie pracy pozłotniczej (potrzebne do wykonywania zadań: Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z8).

Kz2 – Wykonywanie prac pozłotniczych i zabezpieczających na pozłocie (potrzebne do wykonywania zadań: Z6, Z7, Z8).

KzS – Kompetencje społeczne (potrzebne do wykonywania zadań: Z1÷Z8).

2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK

Kompetencje zawodowe potrzebne do wykonywania zadań w zawodzie sugeruje się wykorzystać do opisu kwalifikacji na **poziomie 3** właściwym dla wykształcenia zasadniczego zawodowego w Europejskiej i Polskiej Ramie Kwalifikacji. Poziom ten jest uzasadniony miejscem usytuowania zawodu w Klasyfikacji zawodów i specjalności (grupa wielka 7 i jej odpowiednik w ISCED 2011).

Osoba wykonująca zawód pozłotnika:

- 1) w zakresie wiedzy: zna podstawowe fakty, zasady, procesy i pojęcia ogólne, zna i rozumie podstawowe zależności w zawodzie pozłotnika oraz w szerszym zakresie elementarne uwarunkowania prowadzonej działalności w branży rzemieślniczo-artystycznej;
- 2) w zakresie umiejętności: potrafi rozwiązywać proste, typowe problemy w zawodzie pozłotnika i wykonywać niezbyt proste zadania dotyczące wykonywania prac pozłotniczych według ogólnej instrukcji, w częściowo zmiennych warunkach; umie odbierać i formułować niezbyt złożone wypowiedzi, także bardzo proste wypowiedzi w języku obcym.

3. Opis kompetencji zawodowych

Opis kompetencji dotyczy tylko kompetencji zawodowych zdefiniowanych w badaniach na stanowiskach pracy.

Wykonanie zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z8 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz1.

3.1. Planowanie i organizowanie pracy pozłotniczej Kz1

Wiedza – zna i rozumie podstawowe fakty, zasady, procesy, pojęcia ogólne i zależności związane z planowaniem i organizowaniem pracy pozłotniczej, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii oraz ochrony środowiska w zakresie planowania i organizowania pracy pozłotniczej;
- rodzaje materiałów stosowanych w pracach pozłotniczych;
- podstawy materiałoznawstwa związanego z pozłotnictwem;
- rodzaje narzędzi stosowanych w pozłotnictwie;
- techniki i metody wykonania prac pozłotniczych;
- zasady organizacji pracy.

Umiejętności – wykonuje niezbyt proste zadania związane z planowaniem i organizowaniem pracy pozłotniczej według określonej instrukcji, w częściowo zmiennych warunkach, w szczególności potrafi:

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii oraz ochrony środowiska w zakresie planowania i organizowania pracy pozłotniczej;
- rozróżniać, oceniać jakość materiałów i ich przydatność w procesie pozłacania;
- dobierać materiały do wykonania konkretnego zadania (kleje, materiały lakiernicze, spoiwa itp.);
- dobierać narzędzia w zależności od wybranej techniki pozłacania, rodzaju powierzchni itp.;
- stosować metody i techniki wykonania prac pozłotniczych w zależności od rodzaju pozłacanego materiału, przeznaczenia wyrobu oraz od oczekiwań klienta.

Wykonanie zadań zawodowych Z6, Z7, Z8 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz2.

3.2. Wykonywanie prac pozłotniczych i zabezpieczających na pozłocie Kz2

Wiedza – zna i rozumie podstawowe fakty, zasady, procesy, pojęcia ogólne i zależności związane z wykonywaniem prac pozłotniczych i zabezpieczających na pozłocie z wykorzystaniem różnych materiałów i technologii, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie wykonywania prac pozłotniczych i zabezpieczających na pozłocie;
- zasady przechowywania materiałów pozłotniczych;
- właściwości materiałów i środków chemicznych stosowanych w pozłotnictwie;
- zasady pozłacania z zastosowaniem różnych technik pozłotniczych;
- zasady nanoszenia gruntu;
- zakres prac konserwatorsko-zabezpieczających i zdobniczych;
- rodzaje maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w pozłotnictwie;
- zasady obsługi maszyn i urządzeń.

Umiejętności – wykonuje niezbyt proste zadania związane z wykonywaniem prac pozłotniczych i zabezpieczających na pozłocie z wykorzystaniem różnych materiałów i technologii według określonej instrukcji, w częściowo zmiennych warunkach, w szczególności potrafi:

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie wykonywania prac pozłotniczych i zabezpieczających na pozłocie;
- zabezpieczać przechowywane i przygotowywane materiały;
- oczyszczać powierzchnie ze starych powłok, zabrudzeń, odłuszczać podłoże, przygotowywać grunt, gruntować;
- pozłacać powierzchnię techniką pozłacania na pulment;
- pozłacać powierzchnię techniką pozłacania na mixtion;
- zabezpieczać pozłoconą powierzchnię;
- ozdabiać pozłoconą powierzchnię;
- obsługiwać maszyny, urządzenia i narzędzia stosowane w pozłotnictwie.

Wykonanie wszystkich zidentyfikowanych w standardzie zadań zawodowych wymaga posiadania kompetencji społecznych KzS.

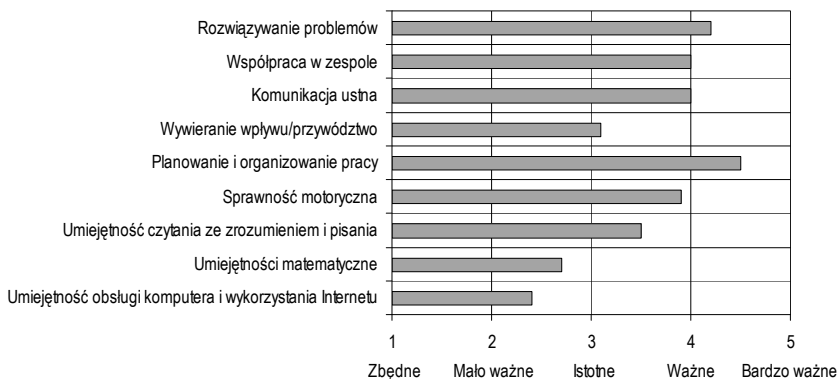
3.3. Kompetencje społeczne KzS:

- ponosi odpowiedzialność za przygotowywanie do pozłacania przedmiotów użytkowych i wyrobów artystycznych, wykonywanie prac pozłotniczych i zabezpieczających na pozłocie,
- pracuje częściowo samodzielnie i podejmuje współpracę w zorganizowanych warunkach pracy pracowni pozłotniczej przy pracach pozłotniczych,
- ocenia wpływ swoich działań realizowanych w ramach współpracy zespołowej w pracowni pozłotniczej i ponosi odpowiedzialność za ich skutki,
- dostosowuje zachowanie do zmian w środowisku pracy pracowni pozłotniczej.

4. Profil kompetencji kluczowych

Ocenę ważności kompetencji kluczowych dla zawodu poźłotnika przedstawia rys. 1.

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 731606 Pozłotnik

5. Słownik

Zawód	– zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów.
Specjalność	– jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy) wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.
Zadanie zawodowe	– logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu, wyodrębniony ze względu na rodzaj lub sposób wykonywania czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się produktem, usługą lub decyzją.
Kompetencje zawodowe	– wszystko to, co pracownik wie, rozumie i potrafi wykonać, odpowiednio do sytuacji w miejscu pracy. Opisywane są trzema zbiorami: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.
Wiedza	– zbiór opisów faktów, zasad, teorii i praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Umiejętności	– zdolność wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Kompetencje społeczne	– zdolność autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym oraz kształtowania własnego rozwoju, z uwzględnieniem kontekstu etycznego.
Kompetencje kluczowe	– wiedza, umiejętności i postawy odpowiednie do sytuacji, niezbędne do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia.
Standard kompetencji zawodowych	– norma opisująca kompetencje zawodowe konieczne do wykonywania zadań zawodowych wchodzących w skład zawodu, akceptowana przez przedstawicieli organizacji zawodowych i branżowych, pracodawców, pracobiorców i innych kluczowych partnerów społecznych.
Kwalifikacja	– zestaw efektów uczenia się (zasób wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych), których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję.
Europejska Rama Kwalifikacji	– przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji, umożliwiający porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach. W Europejskiej Ramie Kwalifikacji wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się; stanowią one układ odniesienia krajowych ram kwalifikacji.
Polska Rama Kwalifikacji	– opis hierarchii poziomów kwalifikacji wpisywanych do zintegrowanego rejestru kwalifikacji w Polsce.
Krajowy System Kwalifikacji	– ogół rozwiązań służących ustanawianiu i nadawaniu kwalifikacji (potwierdzaniu efektów uczenia się) oraz zapewnianiu ich jakości.